

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 20. De iis quæ excusant ab executione voti emissi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

dens nihilominus quod possint parentes & tutores omnia taliter ab impuberibus emissa vota irritare. De quare in seq. cap. 21.

CAPVT XX.

De iis qua excusant ab executione voti emissi.

SVMMARIVM.

- 276 Quatenus ratione dubij, detur excusatio ab executione voti emissi.
- 277 De ea que datur ratione materiae, generale documentum, cum corollariis ex eo deductis.
- 278 De eo qui vouit ieiunare, & impeditur exequi ob infirmitatem corporis.
- 279 Ingrediens religionem non tenetur implere votum peregrinationis ierosolymitanae: nec tenetur quis seruare votum non transeundi per aliquem vicum, si causa iusta ob quam emissum est, cessarit.
- 280 Impossibilitas implendi votum, absolute liberat ab eius executione, si illa sit perpetua, non item si tantum temporalis.
- 281 Quando impossibilitas excusans nihil necesse est commutationem fieri in aliquid possibile; & cum impossibilitas excusat solum ex parte, reliqua pars possibilis executioni mandanda.
- 282 Explicatio difficultatis, An femina que virginitatem vouit, libera sit a voto, si fornicetur.
- 283 Qui votum a se emissum non potest per se implere, non tenetur per alium, exceptis duobus casibus.
- 284 Quatenus ex intentione vouentis habeatur excusatio a voti executione.
- 285 De obligatione ad executionem voti sub conditione.
- 286 De obligatione ad executionem voti, cui definitum est certum tempus: & quid sit agendum, cum nequit quis deprehendere, ad quod tempus voluerit se obligare.
- 287 Quid agendum, cum vouens ex conscientia sua iudicio deprehendere nequit, an peccet differendo executionem sui voti.
- 288 Responso ad dubium, An qui tempore praefixo non impleuit votum teneatur, ad sequenti tempore implere.
- 289 Quid agendum, quando in idem tempus incidunt duorum votorum executiones incompatibiles.
- 290 Quid sit iudicandum de obligatione ad ieiunium incidente in diem Dominicum, aut natiuitatis Domini.
- 291 Quid sit agendum cum quis scire non potest quodnam ex pluribus vouerit.
- 292 Quid cum dicitur, de quo emissum est votum, recipit maius & minus.
- 293 De loco & tempore in quo votum mandandum est executioni.
- 294 De fine & modo actionis, quod non cadant sub votum.

EXCUSATIO ab executione voti aliquando contingit ratione dubij de voti validitate, aliquando ratione materiae, & aliquando ratione intentionis.

De excusatione ratione dubij de validitate voti.

SECTIO I.

AD hanc excusationem spectant ea de quibus differunt alii magno numero citati Thomas Sanchez in lib. 1. De matrimonio disput. 10. dubio 3. & Suarez De religione tract. 6. lib. 4. cap. 5. sufficientia ad nostrum institutum complectentur aliquot documentis. Quibus praemittendum est, dubium quoddam esse negatiuum, & quoddam positium: negatiuum quidem, cum intellectus sic est suspensus, ut neutri parti praebeat assensum; quia pro neutra rationes habet, quae sufficient ad ferendum iudicium probabile: positium vero, quando utriusque parti adhibet assensum, quia pro utraque, rationes habet sufficientes ad iudicium probabile ferendum. Quod si pro vna tantum parte rationes probabiles habeat (quia scilicet coniecturae quae in alteram occurrunt, adferunt solummodo formidinem, non item euidenciam aliquam moralem) non erit censendus dubius, sed certus moraliter de eadem parte.

276.

272.

Sed quaeret aliquis, An votum ipsum solemnne religionis intra pubertatem emissum, ita nullum sit; vt ne voti quidem simplicis vim habeat. Ad quod Syluester in citata quaest. 2. negative responderet, credens obligare tanquam votum simplex: idque de mente D. Thomae 2. 2. quaest. 189. art. 5. Idem etiam Palud. non obscure innuit in 4. distinct. 38. quaest. 7. diuisione septima: & post eum D. Anton. in memorato cap. 3. §. 2. circa principium: dum dicitur impubes non posse professionem facere quae valeat vt sollemnne: per quod, vt videtur, significant valere tantum vt votum simplex. Contrarium vero tenendum est cum Caiet. ad prius memoratum D. Thomae art. 9. col. 1. & cum Soto in citato art. 2. paulo ante solutionem argumentorum. Probatur enim aperte ex eo, quod in cap. vnico, De regular. in 6. taliter professio fiat potestas libere redeundi ad facultatem: quod sane Ecclesia minime faceret, si talis teneretur quantum in se est, religiosum seruare institutum. Ad idem quoque aperte facit Concil. Trident. cum in memorato cap. 16. professionem in quacunque religione, siue virorum siue mulierum, factam ante decimum sextum annum, decernit nullam esse, nullamque inducere obligationem ad alicuius regulam, vel religionis vel ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus. Non debet vero nos mouere quod a Syluest. pro se D. Thomas citetur; quia dubium non est quin huius mentem melius quam ille, affecti sint Caiet. & Soto, eius quoque perpetui sectatores ac interpretes commendatissimi. De Paludano autem & D. Antonino dici potest eos tantum significare voluisse, quod impubes nequeant votum sollemnne emittere, licet facere possint votum simplex: adeoque minime id intendisse, quod ex dicto ipsorum illatum est.

273.

Porro ea de qua hic agitur pubertas, consideranda est praesens, penes aetatis annos: vt nimirum nunc secundum ius nouum in Concil. Trident. editum, siue masculus siue femina, nisi 16. annum expleuerit; & antea secundum ius antiquum, nisi masculus 14. & femina 12. annum impleuisset, nequiverit valide facere sollemnne votum religionis: quantumuis ante eam aetatem in doli capax, vriam haberetur pro pubere, quemadmodum notatum est a Diuo Antonino 2. par. tit. vndecimo cap. 2. §. 6. & 3. par. tit. 16. cap. 3. in princip. & a Soto lib. 7. De iust. & iure quaest. 3. art. 2. conclus. 3. Neque refert, quod circa matrimonium (ad quod etiam pubertas requiritur) malitia seu doli capacitas possit eam aetatem supplere, iuxta cap. De illis 2. & cap. finale De desponsatione impuberum. Non refert inquam, quoniam ea de qua loquimur voti inualiditas, non spectatur ex rei natura, sicut inualiditas matrimonij; sed ex eo Ecclesiae staturo, quo impubes professio nulla est: quidquid malitia aetatem suppleat.

274.

Quod attinet ad caetera vota, nihil circa tempus aetatis, Ecclesia de eis praescripsit: adeo vt si quis iam doli capax intra pubertatem susciperet sacrum ordinem, sollemnne continentiae voto adstrictus esset, vt habent Caiet. 2. 2. quaest. 88. art. 9. & Soto in 7. De iust. & iure quaest. 3. art. 2. Eadem quoque ratione, vota simplicia ab impubere emissam censenda sunt valida: si tunc legitimum habuerit rationis vsum, ex eodem Caietano ibidem, & in verbo Votum cap. 3. §. 2. 2. quaest. 189. art. 5. Id quod verum est, etiam si votum sit simplex religionis, prout Syluester expressit in verbo Votum 3. quaest. 5. cui Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 68. consentit, repudiata contraria (quem Angelus & Rosella insinuant) sententia.

275.

Aduerte autem, quandonam puer legitimum rationis vsum habeat, non posse certo definiti ex tempore; quoniam is solet aliis citius & aliis tardius aduenire, vt constat experientia, vnde non est tam ad aetatem quam ad doli capacitatem attendendum: nimirum considerando ad expendendo capiatne quid importet votum Deo facere, prout Caiet. ait in citato cap. 3. Aut an polleat eo rationis vsum, quo possit mortaliter peccare; quod idem est, ac posse diabolo se obligare: si enim deprehendatur potuisse quando vouit, iudicari debet, iuxta antedicta, cum deliberatione ad validitatem sufficienti, vouisse. Quam omnium sententiam esse notat Nauarrus in eodem num. 68. Ad-

Quibus ita praemissis. Primum documentum sit, in quo Doctores consentire Suarez num. quinto notat, iudicantem probabiliter se non emisisse votum, etiam si rationes forte habeat, quae probabiliter suadeant oppositum, non teneat ad illius executionem. Ratio est, quia cum probabilitas est in utramque partem: licitum est homini, quam maluerit sequi: prout docuimus in praeced. libro 13. num. 86.

Secundum est. Iudicantem probabiliter se votum emisisse: nec habentem in oppositum probabiles rationes, sed solum coniecturas insufficientes ad prudens iudicium, teneri ad illius executionem. Ratio est, quia probabilitas facit certitudinem moralem, quando non est alia similis in contrarium. Nec obstat: quod ea sit cum formidine; siue maiore siue minore: quia humanae res non ferunt euidenciam cognitionis quae caret formidine.

Tertium est. Eum qui dubio negatio dubius est, non posse contrauenire voto suo, antequam diligentiam adhibuerit ad tollendum id ipsum dubium per veritatis investigationem. Ratio est, quia magna temeritate alioqui exponeret se euidenti periculo committendi peccatum mortale, quale est violatio voti. Quod si non suppetat potestas inquirendi, iudicandum erit iuxta sequens documentum, cum quis diligentiam adhibuit quam potuit.

Quartum igitur est: Eum qui eodem dubio negatio dubius est, si post moralem diligentiam adhibitam maneat dubius de voto se emisso, nec possit probabile iudicium ferre quod emisit illud; non teneri ad executionem illius. Hoc probatur: quia ex regula 65. iuris in 6. In pari delicto & causa, melior sit conditio possidentis. Tali dubio autem dubitans, existimare potest se libertatem suam voluntatis possidere, quamdiu scire nequit se habere eam vinculo adstrictam. Sic Sotus in lib. 7. De iust. & iure q. 3. art. 2. ait: quando fuerit incertum an impubes rationis vsum iam haberet cum vouit, iudicandum esse non obligari ad voti obseruationem, vt nec obligatur ecclesiastico praeepto de usurpandis penitentiae & Eucharistiae sacramentis, dato in cap. Omnis vtriusque sexus De poenit. & remissione. Rationes contrarias cum solutionibus habet Suarez in citato cap. 5.

De excusatione ab eadem executione, ratione materiae.

SECTIO II.

277. **E**Xcusatio ab executione voti, ratione materiae tunc contingit, cum haec talis est, quae si interuenisset quando votum hebat, impediuisset ne ipsum valide fieret, quemadmodum notat Caiet. in verbo Votum cap. 4. & doctrina D. Thomae in 4. distinct. 38. quaest. 1. art. 3. quaest. 2. ad 1. quam sequuntur Angelus in verbo Votum 3. in principio. Syluest. eodem verbo 2. quaest. 1. Supplementum Gabrielis in 4. distinct. 38. quaest. 1. lit. F. col. 3. Ex qua iudicantem bene inferunt: quod si materia voti facta sit impossibilis, aut illicita, aut impeditiua melioris boni, aut reddita indifferens, executio voti sic impediatur, vt ab ea qui vouit excusetur: quoniam, vt ante in cap. 18. habitum est, votum a principio de talibus valide fieri non potuit.

Inde autem multa deducuntur. Ac primo, quod si Rex voueat monasterium aedificare, & interea a regno expellatur, ita vt sumptus in eam rem necessarios facere sit ei impossibile, ipse a voti sui executione legitime excusetur: quemadmodum expressit Caiet. in memorato cap. 4. Similiterq; dici vniuersi potest de omni alio, cui ob superuenientem paupertatem impossibile est eleemosynam qua vouit, facere; ex Palud. in 4. distinct. 38. quaest. 3. art. 4. conclus. 2. & D. Anton. 2. par. tit. 11. cap. 2. §. 4. Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 39. Obiter autem aduerte, quod interdum actus qui constituitur materia voti, possit executioni mandati secundum suam substantiam, non tamen secundum circumstantiam, quae intentione vouentis sit ei adiecta tanquam necessaria ad obligationem voti: quia scilicet vouens non habuit animum se obligandi sine ea. In quo casu contingit etiam excusatio ab executione voti: quia circumstantia in eo apposta, rationem habet conditionis suspendentis obligationem. Addita vero tanquam pura circumstantia, nihil tale efficeret; quia tunc haberet tan-

tum solum accessorium, quo cessante non est necessarium principale cessare: vt nec sublatum accidente tollitur substantia.

Deducitur secundo pari ratione: quod si quis vouit ieiunare singulis sextis feriis, & postea sic debilitetur viribus, vt tale ieiunium sit ei illicitum propter notabile detrimentum quod adferret ipsius sanitati (nimirum tanquam habetis rationem afflictionis vrgentis in homicidium; ex Soto in 7. De iust. & iure quaest. 1. art. 3. in fine) is legitime excusetur a talis voti obseruatione, quemadmodum expressit quoque ibid. Caiet. & tenet Angelus in verbo Votum 3. in principio. Qui nihilominus vult, quod si possit Superior adiri, autoritas ipsius exposci debeat: iuxta doctrinam D. Thomae 2. 2. quaest. 88. art. 2. ad 3. vbi non obscure significat, quod si quis magnum & manifestum grauamen sentiat ex eiusmodi voti obseruatione, debeat si possit recurrere ad Superiorem. Quod aduerte intelligendum quoad casum, in quo adhuc est dubium nec apertum an per superuenientem infirmitatem ieiunium ipsum reddatur illicitum. Tunc enim, cum homo in iis quae ad ipsum pertinent, facile fallatur, consentaneum est ad autoritatem Superioris recurrere. Quoad casum vero in quo materia vsum fuerit manifestum, nihil tale necessarium est, ex eiusdem D. Thomae in seq. art. 10. & ceterorum post ipsum communis sententia, quemadmodum habet Nauarrus in Enchir. cap. 12. num. 76.

Iam quod praetextu difficultatis quae in ieiunio sentitur, ei qui illud vouit, non liceat tale votum infringere propria autoritate, existimandum est; iuxta illud quod notatur in supplemento Gabrielis columna tertia ante memorata: nimirum impossibilitatem, non autem difficultatem praestantionis, tollere obligationem praestandi quod voto promissum est; prout confirmari potest argumento cap. Quod super his. De voto. Nam ratio eius quod ibi definitur de obligatione realitandi votum, quod propter impedimentum aliquid perpetuum nequit vtiliter impleri: non alia esse videtur, quam quod licet impossibilitas implendi tollat absolute voti obligationem, difficultas tamen non tollat. Arque hinc est ex Soto in 7. De iust. & iure quaest. 2. art. 1. in materia tertii argumenti: quod etiam si emisso voto aliquid difficultatis experiri, quam si praenouisset non vouisset, non ideo tamen liber sit a voti tui obligatione: sed illud executioni mandare debeas.

Deducitur tertio, quod habet Caiet. in memorato cap. 4. quod si quis post votum Ierosolymitanum vult ingredi religionem, possit ea ratione voti executionem omittere: quia illud alioqui esset impeditiuum melioris boni. Idem quoque habet Armilla in verbo Votum num. 10. & satis confirmatur ex cap. Scripturae De voto.

Deducitur denique, quod adhuc ibid. Caiet. habet, & 2. 2. quaest. 88. art. 2. versus Circa indifferentia: quod si quis vouisset non transire per aliquem vicum, quoniam est ibi mulier a qua attraheretur ad illicita: eadem muliere mortua, possit illac transire: quia talis voti materia, ex moraliter bona, esse debet indifferens: & ideo votum ipsum non ligat amplius. Id quod notant Sotus lib. 7. De iust. & iure quaest. 1. art. 3. dub. 3. post 5. conclusionem, & Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 28.

Dubitari autem potest circa impedimentum impossibilitatis superuenientis. An ipsum absolute, & ad omne tempus excuset. De qua restatuit Paludanus in 4. distinct. 38. quaest. 3. art. 4. conclus. 2. & cum eo supplementum Gabrielis in memorata litera F. col. 2. quod quando non est spes, vt per naturam possibilitas redeat, vouens liberetur ex toto: quando autem est spes, is excusetur ad tempus, sed non liberetur a toto. Vnde illi inferunt, eum qui ob paupertatem impeditur ab executione voti sui, si ad pinguiorem fortunam peruenerit, teneri pro sua possibilitate, siue quoad partem, siue quoad totum executioni mandare, illud quod vouit. Id ipsum significat Caiet. in eodem cap. 4. Inquiens, quod si impossibilitas superueniat toti materiae promissae, vouens non teneatur ad votum durante impossibilitate. Eademque est D. Anton. sententia 2. parte tit. 11. cap. 2. §. 4. & Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 39. dicentis eum qui redit ad pinguiorem fortunam, vel sa-

nicari restituitur, totum quod vouit, vel partem eius quam potest, teneat implere.

281. Quod vero tunc temporis non sit obligatio ad votum illud, cuius executio reddita est impossibilis, commutandum in aliquid aliud possibile, non est Syluestri in verbo Votum 2. quæst. 2. Et confirmat per illud, quod supra relatum est ex D. Thoma: nempe impedimentum, quod ab initio reddidisset votum inualidum, postea superueniens, tollere obligationem illud implendi. Unde patet nihil esse opus commutatione ad satisfaciendum ei. Capitulum autem Quod super his, De voto: ubi ob impedimentum superueniens fit voti commutatio: Syluester ipse intelligendum esse ait, non de impedimento impossibilitatis, sed difficultatis: quam antea notauimus non tollere voti obligationem.

Ad hæc sicut superueniente possibilitate implendi partem voti, vouens tenetur, prout dictum est, illam exequi, ita etiam superueniente impossibilitate implendi, non quidem totam voti materiam, sed tantum illius partem, executio solum est ab executione eius partis, quam impossibilitas impedit. Id quod locis citatis obseruant D. Anton. Syluest. Caiet. & Nauar. Et probatur: quia, ex recepto axioma, quæ ratio est totius ad totum, eadem est partis ad partem. Exemplum datur in hac re de femina quæ habens votum simplex castitatis, contrahit matrimonium: quo iam consummato nequit quidem integre castitatem seruare, cum debitum conjugale reddere tenetur: potest tamen seruare aliqua ex parte: nempe non petendo debitum; quod ei liberum est, non obstante matrimonio. De qua re alias cum de matrimonio.

282. De difficultate autem illa quæ hic moueri potest, An femina quæ virginitatem vouit postquam semel corrupta est obligetur deinceps ex vi voti, à Venere abstinere: quid tenendum sit, explicatur distinctione. Si enim vouendo intendit solum à prima Venere abstinere (quia solummodo volebat carnis integritate custodire) dubium non est, quin postquam semel est corrupta, votum ipsius cesset absolute; ideoque ipsa si velit, possit & contrahere matrimonium: & reddere atque petere debitum si contrahat, prout docent Caiet. 2.2. quæst. 88. art. 3. col. penultima in principio, & Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 43. Si vero intendit absolute virginitatem vouere, cum tale votum sit simpliciter negarium, puta de non cognoscendo virum, etiam si violata sit: atque adeo virginitate amissa, votum frerit, eaque de causa sit illi agenda penitentia: adhuc tamen tenetur ad votum ipsum deinceps seruandum, prout si possibile est: videlicet abstinendo ab omni vlu rei Venereæ. Ita docent Caiet. Nauar. & Sotus in iisdem locis: estque sententia D. Thomæ in citato artic. 3. ad 2. & supplementi Gabrielis in eadem columna 2.

283. Adhuc superest dubium circa impedimentum impossibilitatis An is qui nequit votum suum per se implere, teneatur implere per alium. Ad quod respondent Syluest. in verbo Votum 2. quæst. 10. Rosella in eodem verbo 1. §. 13. Supplementum Gabrielis in prædicta quæst. 1. lit. L. col. 2. itemq; D. Anton. & Angelus quos refert & sequitur Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 55. respondent non teneri regulariter. Et rationem reddunt: quia omne votum intelligitur fieri sub conditione, saltem tacita, si mihi possibile fuerit. Additum vero est regulariter propter duos casus ab iisdem authoribus memoratos, in quibus ea resolutio non procedit. Prior est, quando votum tacite saltem, ad tale quid extenditur: vt ipsum meliori modo quo potest impleatur, si impedimentum superueniat impossibilitatis, taliter ipsum implendi, qualiter emissum est. Exemplum illi adferit ex Innocent. ad cap. Scripturæ, De voto, quod est: Si quis voueat profectionem ad Terram sanctam pro subsidio impendendo aduersus religionis hostes, & superueniat impedimentum perpetuum talis profectionis: is inde non sit omnino liber, sed teneatur per alium, ac meliori quo potest modo id ipsum subsidium impendere.

Posterior casus est, cum quis vouet aliquid quod certus esse se nullatenus per seipsum posse executioni mandare:

tunc enim tenetur per alium implere, ne votum sit derisorium. Ita post Panorm. ad cap. licet, De voto, habent Syluest. Rosella, & Nauar. locis citatis. Refutantes eos, qui addunt casum quo quis fuerit in mora implendi votum: si quidem neglexerit illud implere quando poterat, vel sua culpa effectus sit impotens ad illud implendum. Namque ad nihil aliud quam ad agendam de sua culpa penitentiam inde tenetur: cum impossibilitas superueniens ex se vim habeat excusandi ab executione voti: quandoquidem ex regula sextæ iuris in 6. nemo potest ad impossibile obligari. Si tamen votum fuerit reale, hæret illius qui vouit, tenetur supplere omissionem voti adimpletionem: sicut & soluere cætera debita ipsius, vt in præced. cap. 2. diuisione penult. iam habitum ex Palud. & aliis.

De excusatione ab ipsa voti executione, ratione intentionis vouentis.

SECTIO III.

284. Notat Caiet. in verbo Votum cap. 4. ex intentione vouentis, quando ea fuerit certa, vota recipere posse quæcumque impedimenta, excusatione seu ab executione. Ratio est: quia votum non extenditur ultra limites quos voluntas vouentis præscriperit: unde fit vt ad illud præcise obliget, ad quod vouens intendit se obligare. Id quod satis indicant verba illa Deut. 23. Facies sicut promissisti Domino Deo tuo: & propria voluntate & ore tuo loquutus es. Ratio vero est, quod votum sit quædam lex priuata quam sibi ipsi sua sponte vouens imponit: & ideo talem ac tantam obligationem inducit, qualem ac quantum sibi imponere, ipse intendit. Commune est enim omni lege eatenus obligare, quatenus legislator intendit. Quod si votum absolute emissum sit sine vlla intenta limitatione, oportet (vt ibid. addit Caiet.) casus occurrentes interpretari secundum sacros Canones, & veritatis doctrinam: atque adeo secundum exigentiam materię voti, considerata ipsius intrinseca natura, vel institutione Ecclesiastica, atque circumstantiis eadem materiam comitantibus aut consequentibus. Sic enim comparatum est, vt intentio vouentis, quæ principaliter fertur in voti materiam, accessorie feratur in eiusdem materię circumstantias, prout illam hæc sequuntur aut comitantur: siue ex natura rei, siue ex Ecclesiastica institutione, vt contingit in Ecclesiastico ieiunio, adeo vt eo ipso quod vouens eas non excludit, nec mutat speciali intentione, censeatur implicite ipsas vouere.

285. Porro ex duobus hisce documentis, tanquam fundamentis positus. Infertur primo eum, qui vouet sub aliqua conditione, non nisi eam secuto teneri ad executionem voti, quod sic intentione ipsius limitatum est. Hoc habent Palud. in 4. dist. 38. quæst. 3. artic. 2. concl. 1. Richar. eadem distinct. art. 5. q. 3. D. Anton. 2. part. tit. 11. cap. 2. §. 4. & satis indicat D. Thom. 2.2. quæst. 88. artic. 3. ad 3. Paret autem aperte ex priore fundamento ante posito. Sed tamen (vt bene Richardus ibidem notat) si vouens malitiose impediat euentum conditionis, non erit immunis à peccato violationis voti, quam se velle satis ostendit eo facto. Adde ex Syluestro in verbo Votum 2. quæst. 2. quod vouens, etiam non extante conditione, teneatur votum suum implere ratione scandalii: si nimirum votum fuit publicum, & conditio fuit secreta, vel in corde retenta. Adde item ex eodem ibidem post D. Anton. loco citato: quod si votum factum fuerit sub pluribus conditionibus, nec vouens voluerit se obligare nisi omnibus illis extantibus: ipsum non ante teneri ad voti sui implerionem, quam omnes extent. Ratio patet ex eo quod ante habitum est, votum posse recipere quæcumque impedimenta ex vouentis intentione, quando ea fuerit certa. Sed si vouens sub pluribus conditionibus, nihil de dicta limitatione cogitauerit, aut an cogitauerit necne, discernere nequeat, tunc tutius esse votum adimplere. Imo (inquit Syluest.) id videtur necessarium. Pro quo facit, quod ex cap. Verum de conditionibus appositis, donatum interposita conditione, non possit postea à donatario reuocari. Vouens autem aliquid sub conditione, donat illud Deo sub conditione,

qua

qua posita tenetur illud tradere. Nec enim obstat alias conditiones præter eam additas esse: quia inde non licet potius inferre, copulatiue esse voto appositam ad effectum continuandi suspensionem obligationis, donec omnia sint adimpleta: quam disiunctiue ad effectum terminandi in vnaquaque earum, suspensionem ipsam obligationis.

Cæterum quando ex verbis vouentis confiterit, conditiones esse ab ipso appositam copulatiue (vt cum vouit certam eleemosynam si à Principe officium obtineat, & filius recuperet sanitatem) iudicari potest in dubio, tacitam intentionem ipsius fuisse non aliter obligare se voto suo, quam extantibus omnibus appositis conditionibus: præsertim si postea adueniat, quod tunc noluisse alia ratione vouere. Ad hoc facit, quod vbi non confiterit de contraria intentione vouentis, is semper intelligi debeat intentionem habuisse faciendi illud quod declarauit verbis, ea accipiendo secundum propriam suam significationem: sique in hac ambigua sint, ea interpretando iuxta vsuam communem personæ vouentis, aut suæ regionis: aut iuxta circumstantias alias, ex quarum obseruatione ferri solet potestque iudicium de intentione vouentis. Quare pluribus Suarez De relig. tract. 6. lib. 4. cap. 7. dicto 3.

286.

Inferitur secundo, ex iisdem positis fundamentis, eum qui voto adimplendo, definitum tempus sibi præscripsit, teneri si possit in eodem præcise, illud executioni mandare. Itemque eum qui vouendo voluit se ad statim exequendum obligare, teneri statim illud exequi, prout congruenter doctrina D. Thomæ 2. 2. quæst. 88. art. 3. ad 3. tradunt Sylu. in verbo Votum 2. quæst. 3. Sotus lib. 7. De iust. & iure q. 2. art. 1. circa 4. argumentum, ac Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 41. & 54. Et patet: quia tunc quoad id, certa est intentio vouentis. Quod si is qui vouit, vel nullatenus definiuit tempus voto implendo, vel nequit deprehendere ad quod tempus voluerit se obligare tunc tempus executionis, seu in quo incipit obligatio exequendi voti, & ultra quod executionem ipsam differre peccatum est; æstimari debet iuxta conscientiam eiusdem vouentis: nimirum vt si conscientia ipsius dicit, quod per annum aut duos annos expectare non sit contra vinculum sui voti, is non censetur peccare existendo in mora, tardando reddere Deo tale votum, ex Caiet. in verbo Votum cap. 4. & ad prædictum D. Thomæ art. 3. in fine, & ex Nauar. in citato num. 41. Et certe tale votum sic esse pie interpretandum, ratio dicitur: cum par sit credere, eam fuisse vouentis tacitam saltem intentionem: præsertim si probabiliter iudicet, quod noluisse tunc ad illud citius implendum obligare se sub mortali. Etenim pro regula generali habendum est ex Sylu. in verbo votum 2. q. 17. in fine: quod homo per Votum non obligetur ultra illud quod actu cogitauit, aut quod si cogitasset, voluisset obligari: quia sicut iuramentum non extenditur ad non cogitata verosimiliter, ex cap. Quemadmodum De iureiurando: ita nec votum, cuius pars est, ac illius ratio.

287.

Sed quæri potest, An si vouens nequeat ex conscientia suæ iudicio deprehendere rationabilitate, vtrum sit in mora necne, teneatur statim votum adimplere. Ad quod respondendum videtur: quod si nequeat id ex circumstantiis per se intelligere, teneatur exposcere boni viri iudicium, illudque sequi, hoc est, statim votum adimplere, si ita ille definiat: sin contrarium statuatur, dilatio executionis probabiliter censetur licere. In definiendo autem vir ille bonus singulares conditiones personæ & materiæ pensare debet: & aduertere si votum sit intrandi religionem, ipsam de sua natura, non esse ad finem vsque vitæ differendum: cum is qui illud emittit, intendat Deo in hac vita seruire; quod non præstaret si iam iam moriturus ingrediatur. Idemque iudicium est de cæteris, quibus aliquid vouetur quod in morte non potest satis impleri, ex Palud. in 4. distinct. 38. quæst. 3. artic. 2. & Syluest. in verbo Votum 2. quæst. 5.

288.

Inferitur tertio ex prædictis fundamentis: quid respondendum sit ad dubium, An qui voto præscripsit certum tempus, intra quod non impleuit illud, teneatur adhuc ad eiusdem obseruationem: v.g. vouit quis hoc anno ieiuna-

re certos dies, nec id impleuit; an liber sit, vel adhuc teneatur ad ieiunium. Respondendum est enim, quod si vouens illud præcise tempus sibi ad ieiunandum præscripserit ex deuotione, quâ ad illud in Dei, vel alicuius Sancti reuerentiam habuit: transacto eo non teneatur alio tempore ieiunium omissum implere. Id quod annotant Caiet. in verbo votum in fine, Sotus lib. 7. de iust. & iure quæst. 2. art. 1. circa 4. argumentum, & Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 54. perinde scilicet ac ille qui in aliquo die Quatuor temporum aut Quadragesimæ, aut vigilia alicuius festi indictum ab Ecclesia ieiunium non seruat, alio die ieiunare non tenetur. At vero si vouens, tempus quidem implendi Votum præscripsit sibi: non tamen ad illud, sicut in præced. casu, respiciendo principaliter: sed illud tanquã circumstantiam externam adiungendo materiæ voti; tunc eo transacto perseverat obligatio implendi: vt cum quis vouet ieiunare tribus diebus alicuius mensis, si votum intra eundem mensem non impleat, eo transacto durat adhuc obligatio implendi. Cui obligationi cum primum potuerit, tenetur satisfacere (quod etiam locis citatis habent Caiet. Sotus & Nauar.) perinde nempe, ac quando Confessor ieiunia certorum dierum in penitentiam coniungit, tenetur Penitens, si ea tunc omiserit, eadem postea implere. Cæterum votum istud ex ante traditis fundamentis consequens est: quia in priore casu vouens intendit sibi aliquid imponere (v.g. ieiunium) tanquam onus certæ ac determinatæ diei; non autem in posteriore casu, vt patet per ea quæ ex Nauar. in præced. num. 235. retulimus.

Inferitur quarto ex iisdem propositis fundamentis, quod si quis vouit in vigilia sancti Laurentij v.g. non comedere panem: & adhuc postea vouerit nihil comedere præter panem diebus Veneris: si in talem diem vigilia illa incidat, neque vouens sit certus de sua intentione, is teneatur vtrumque votum obseruare, si potest sine periculo grauis infirmitatis: sin minus teneatur illud obseruare quod prius emisit, nisi posterius fuerit præstâtus. Veritatis enim doctrina (iuxta quam ex Caiet. prædiximus interpretandum esse votum sicutum sine limitatione intentionis) tale quid exposcit: nempe, vt seruetur votum cum potest: atque vt posterius cum impossibile fuerit priori, non teneat nisi sit de meliori bono. Quam resolutionem habent D. Anton. 2. part. tit. 11. cap. 2. §. 10. & Syluest. in verbo Votum 2. quæst. 17.

Quæritur in præced. 16. & ante ipsum D. Anton. in eodem §. 10. de voto ieiunandi in festo alicuius Sancti cum euenerit in Dominica, censet distinguendum: vt si vouentis intentio fuit, se per ieiunium affligere, teneatur tunc iuxta communem Ecclesiæ consuetudinem die Sabbathi præuenire: si vero intentio fuit se ad deuotionem maiorem per ieiunium disponere, teneatur eodem die ipsum seruare: quoniam ea etiam ex parte est bonum opus conducent ad Dei gloriam. Quod si neutram intentionem habuerit, quia neuter eorum finium ei venit in mentem, debet vt in primo casu se consuetudini Ecclesiæ conformare: sin vtrumque intendit, debet idem seruare quod in secundo casu, propter eamdem rationem.

Quo pacto sit interpretandum votum eius qui sine exceptione vouit se nunquam esurum carnes in 6. feria, si in eam incidat festum Natalis Domini, habetur aperte ex cap. fin. De obseruat. ieiuniorum: quod talis debeat tunc à carnibus abstinere, prout notat Palud. in 4. dist. 38. q. 3. art. 4. conclus. 4. Adde in sequenti quinta, eum qui vouit certa die vinum non bibere, si celebret debere abluitionem non aquam sed vinum sumere, quia id præceptum est Ecclesiæ, & non tantum permissio, sicut comedere carnes in die Natalis Domini.

Nonnulla alia nota in serendo iudicio de excusatione à voti obseruatione.

SECTIO IV.

Primum est, de quo Suarez in tract. 6. de relig. lib. 4. cap. 8. à num. 5. cum neque ex verbis neque ex vouentis intentione determinari potest quidnam sit, de quo votum emisit, liberum esse illi ex iis de quibus dubitat probabili-

ter, eligere quod maluerit. Nec enim tunc tenebitur amplecti id quod fuerit rigorosius, quia non magis ad illud, quam ad aliud de quo perinde dubitat, obligatur. Hinc idem Suarez num. 6. statuit eum qui vouit, & æque est in utramque partem incertus, voueritne castitatem absolute, an cum determinatione si in aliqua religione admitteretur, aut voueritne castitatem, non intendendo priuare se vsu matrimonij, sed solum obligare se ad abstinendum ab omni Venerea voluptate illicita: aut voueritne religionis ingressum ad eam probandam, an ad profitendum & perseverandum perpetuo in ea. Statuit inquam in talibus, aliisque similibus vouenti liberum esse eligere partem minus onerosam, quando utraque fuerit æque incerta. Qua tamen in re procedendum est maturo iudicio, ita nimirum ut diligentia adhibeatur, ad rei veritatem explorandam: atque verba quibus emissum est votum, ponderentur. Nam si ea ostendant votum esse factum de eo quod rigorosius est, quidquid dubitetur de intentione, qua prolata sunt, standum est illis ob vehementem præsumptionem quam adferunt: nisi coniecturæ habeantur, quæ sufficiant ad iudicandum probabiliter, quod intentio vouentis non fuerit ad æquata ipsius verbis.

292. Secundum est, de quo Suarez in eodem cap. 8. num. 9. & 10.

Quando in voto determinata rei qualitas aut quantitas nequit probabiliter sciri adhibita morali diligentia, neque adhibito prudentis arbitrio: neque ex verbis quibus emissum est votum, neque ex circumstantiis materiæ de qua est emissum, neque ex intentione vouentis: determinationem eiusmodi relinqui huius arbitrio, tanquam positam in ipsius potestate, perinde ac fuit quando vouit. Atque hinc est quod ille qui sine limitatione suæ intentionis vouit aliquid, quod potest tam maius, tum minus esse, satisfaciatur præstando illud quod est minus. Et ita ille qui vouit in elemosinam dare nummum aureum, cum non omnis talis nummus sit eiusdem valoris, sed alius plus valeat, alius minus; neque ipse hunc neque illum intenderit determinare (adeo ut voti obligatio non cadat potius in vnum quam in alterum) potest quem velit dare, prout expressit Armilla in verbo Votum numero 21. bene excipiens, nisi in mente habuerit dare illud quod maius est: aut nisi minus tale sit, quod talem personam vouere Deo, ridiculum videri possit prudenti, nec bona sed mala fide in eo agi.

Pari modo ille qui vouit dare quotannis pauperibus vnam mensuram tritici, quæ in vsu, est diuersæ quantitatis, nec constare potest quam determinauerit vouendo, potest eam quam velit dare, prout cum Hostien. tenet Angelus in verbo Votum 3. §. 22. & approbat Syluest. in eodem verbo 2. quæst. 17. quamuis iudicent melius esse, ut de eam quam tunc cogitabat, aut quam determinasset si cogitasset. Ad quod confirmandum illi inducunt textum capituli Ex parte De censibus: ubi cum non constaret, secundum quam mensuram debitum quoddam ex voto, præcise esset in obligatione: respondetur illud posse secundum minorem mensuram exolui, cessante consuetudinis interpretatione. Quæ de re Couar. ad cap. Iudicante De testamentis num. 4 & 5.

293. Tertium est, Quando in vouendo nihil determinatum est de loco, in quo executioni mandaretur promissum, relinqui in arbitrio vouentis determinationem illius, sicut & præcedentium, ob eandemque rationem. Et ita ei qui vouit ingredi aliquam religionem, liberum est ex monasteriis eligere quod velit dummodo in eo religiose viuatur; professioque seruetur. Nam Doctorum consensus est, ut tangit Suarez in eod. cap. 8. num. 11. non satisfieri tali voto, si eligatur monasterium in quo nec religiose viuatur, nec professio seruetur. Et ratio est: quia sic non consistit tali voto, quoad ipsius substantiam; siquidem vouere ingressum religionis; idem est ac obligare se Deo ad assumendum statum in quo religiose viuatur. Videri potest Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 45. & 46. Pari ratione is qui vouit aliquas preces fundere, tenetur eligere locum in quo possit id facere cum attentione. Hæc enim est conditio, quæ in iure includitur in actu præcandi Deum: adeo ut preces illas fundens sine attentione, non satisfaciatur voto,

ut nec satisficeret Missam audiens sine attentione, si vouisset audire.

Quartum est Votum negatiuum, sequi in eò naturam præcepti negatiui, quod obliget ad semper & pro semper, eo tempore pro quo emissum est; nisi; addita sit aliqua limitatio intentione vouentis. Sicigitur ille qui vouit nunquam bibere vinum; quoties bibit peccat tanquam voti transgressor: qui vero vouit certo tempore non bibere, toties peccat quoties intra idem tempus biberit, nisi detur iusta excusatio. Votum autem affirmatiuum, sic obligare ut perinde peccetur diu differendo illius executionem, ac eam omittendo, prout iam docuimus in præced. num. 232. additis in num. 233. tribus casibus, in quibus talis dilatio excusatur peccato. Vide etiam dicta in hoc ipso cap. num. 286.

294. Quintum est, finem voti non cadere sub votum, ut nec inis præcepti cadit sub præceptum (nisi forte expresse vouentis intentio fuerit obligare se ad votum ex certo bono sine seruandum) neque enim is qui elemosinam dare vouit eo fine, ut satisficeret pro suis peccatis: vel vouit ieiunium eo fine ut castigaret corpus, censetur violasse votum, si ipsum executioni mandet quidem, non tamen illo ipso fine quo vouit. Ratio est, quia non eo ipso, quod quis aliquo fine motus est ad aliquid vouendum, censendus est vouisse, id ipsum promissum suum exequi ex eodem fine. Quare ad id non obligatur. Ad cuius consequentiæ confirmationem facit: quod interdum detur votum obligatorium, quod non potest impleri eo fine, quo factum est, cum is forte sit malus, ideoque ex eo agi non debeat.

Postremum est: modum actionis non cadere sub votum de ea factum: ut nec sub præceptum de ea datum, nisi is pertineat ad eiusdem substantiam, sicut attentio pertinet ad substantiam orationis: vel nisi vouens directe intendat illum includere in voti obligatione. Ratio est quæ habet Suarez in eodem cap. 8. num. 15. quia votum obligat tantum ad id quod formaliter aut virtute per ipsum promittitur. Modus autem actionis non promittitur per votum, nisi is vel in actione ipsa includatur, vel vouentis intentione, directe adiungatur materiæ tanquam pars. Quare extra hoc de casibus, modus actionis quæ vouetur, non cadit sub votum ipsum: ita ut arbitrio vouentis relinquatur secundum eum agere vel non agere, ad voti implementationem. Et ita qui vouit dare elemosinam, etiam si nec ex charitate, nec ex habitu liberalitatis eam det, sed ex vana gloria non censetur voti reus: nec etiam qui vouit ieiunium licet alias intemperate comedat, voto satisficit, si sumat tantum vnam in die refectionem circa meridiem, nec utatur cibis vitatis (quas conditiones ieiunium in sua substantia includit ex Ecclesiæ consuetudine) quia seruat totum quod spectat ad voti substantiam.

CAPVT XXI.

De irratione voti.

SVM MARI VM.

- 295 Quid sit irritatio voti, & quorum sit potestas irritandi.
 296 Superiores quorum est talis potestas non possunt irritare vota ab inferioribus facta de iis, quorum ipsi habent liberam dispositionem.
 297 Vota quæ irritari possunt, tenent donec irritentur.
 298 De eo quod vota inferiorum intelligenda sint cum conditione, si Superior voluerit, nec renitatur.
 299 Diuersa vis illarum conditionum: si Superior voluerit: & si Superior non renitatur.
 300 Quatenus valeant vota à Religioso facta de sibi prohibitis.
 301 De aliis inferioribus, idem esse dicendum ac de Religioso: & quid de Episcopo.
 302 Irritatio voti facta sine causa ab habente legitimam potestatem, tollit illius obligationem.
 303 Ea consensio potest peccatum veniale in irritante, non tamen in illo qui ea vitur.
 304 Est peccat Superior sine iusta causa irritando votum subditi, in quo antea consensit, valida tamen est irritatio.